

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRƯƠNG PHÚC LINH

**QUẢN LÝ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI
HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT
CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH BẮC KẠN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ**

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRƯƠNG PHÚC LINH

**QUẢN LÝ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI
HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT
CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH BẮC KẠN**

NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ

Mã số: 8.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ HỒNG YẾN

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Các số liệu trích dẫn trong quá trình nghiên cứu đều có nguồn gốc rõ ràng.

Tác giả luận văn

TRƯƠNG PHÚC LINH

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, chỉ bảo tận tình của các thầy cô giáo tại trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên, sự giúp đỡ, động viên của bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp hoàn thành luận văn, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám đốc, Ban Quản lý đào tạo, Khoa Quản lý kinh tế - Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn cô giáo hướng dẫn luận văn, cô đã giúp tôi có phương pháp nghiên cứu đúng đắn, nhìn nhận vấn đề một cách khoa học, logic, qua đó đã giúp cho đề tài của tôi có ý nghĩa thực tiễn và có tính khả thi.

Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể lãnh đạo, cán bộ công chức tại Ngân hàng Nhà nước Việt Nam - Chi nhánh tỉnh Bắc Kạn đã giúp tôi nắm bắt được thực trạng, cũng như những vướng mắc và đề xuất trong công tác quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn.

Qua quá trình nghiên cứu làm luận văn, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, ủng hộ của cô giáo hướng dẫn, các anh, chị, đồng nghiệp, bạn bè và gia đình tôi đã tạo điều kiện để tôi có thể hoàn thiện luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2020

Tác giả luận văn

TRƯƠNG PHÚC LINH

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC BẢNG	viii
DANH MỤC SƠ ĐỒ VÀ BIỂU ĐỒ	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài nghiên cứu	4
5. Kết cấu của luận văn	4
CHƯƠNG 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ QUẢN LÝ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI	5
1.1. Cơ sở lý luận về quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của Ngân hàng thương mại	5
1.1.1. Hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của ngân hàng thương mại	5
1.1.2. Quản lý hoạt động thanh toán của NHNN đối với NHTM	10
1.1.3. Nội dung quản lý của NHNN đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	22
1.1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý của NHNN đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	29
1.2. Cơ sở thực tiễn về quản lý của NHNN đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các NHTM	34
1.2.1. Kinh nghiệm thực tiễn quản lý hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của một số NHNN cấp tỉnh	34
1.2.2. Bài học kinh nghiệm rút ra cho quản lý hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của NHNN tỉnh Bắc Kạn.....	37

CHƯƠNG 2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	41
2.1. Các câu hỏi nghiên cứu	41
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	41
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	41
2.2.2. Phương pháp xử lý và tổng hợp thông tin.....	48
2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin	48
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	50
2.3.1. Chỉ tiêu phản ánh tình hình hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt	50
2.3.2. Chỉ tiêu phản ánh tình hình quản lý của NHNN đối với TTKDTM.....	51
CHƯƠNG 3 THỰC TRẠNG QUẢN LÝ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BẮC KẠN	53
3.1. Giới thiệu về Ngân hàng Nhà nước Việt Nam - Chi nhánh tỉnh Bắc Kạn.....	53
3.1.1. Quá trình hình thành và phát triển của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam - Chi nhánh tỉnh Bắc Kạn	53
3.1.2. Vị trí, chức năng, quyền hạn, nhiệm vụ	53
3.1.3. Cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam - Chi nhánh tỉnh Bắc Kạn	56
3.1.4. Kết quả hoạt động ngân hàng trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn.....	61
3.2. Thực trạng thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại ở tỉnh Bắc Kạn.....	67
3.3. Thực trạng quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn.....	76
3.3.1. Xây dựng chính sách, quy định và ban hành các văn bản pháp quy đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	76
3.3.2. Tổ chức thực thi chính sách, quy định pháp luật đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	82
3.3.3. Công tác thanh tra, giám sát và xử lý vi phạm đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	89

3.4. Phân tích những yếu tố ảnh hưởng đến quản lý của Ngân hàng Nhà nước tỉnh Bắc Kạn đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại	91
3.4.1. Các yếu tố khách quan	91
3.4.2. Các yếu tố chủ quan	95
3.5. Đánh giá chung	97
3.5.1. Những kết quả đạt được	97
3.5.2. Một số hạn chế	98
3.5.3. Nguyên nhân của hạn chế	99
CHƯƠNG 4 GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BẮC KẠN	101
4.1. Quan điểm, định hướng, mục tiêu quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn đến năm 2025	101
4.1.1. Quan điểm quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn đến năm 2025	101
4.1.2. Định hướng quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn đến năm 2025	101
4.1.3. Mục quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn đến năm 2025	102
4.2. Một số giải pháp tăng cường quản lý của Ngân hàng Nhà nước đối với hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt của các Ngân hàng thương mại trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn đến năm 2025	103
4.2.1. Hoàn thiện chính sách, quy định và các văn bản pháp quy đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	103

4.2.2. Hoàn thiện tổ chức thực thi đối với hoạt động thanh toán của NHTM	105
4.2.3. Hoàn thiện giám sát, thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	108
4.2.4. Đào tạo cán bộ đáp ứng yêu cầu quản lý thanh toán không dùng tiền mặt ..	108
4.2.5. Đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, hướng dẫn và bảo vệ người tiêu dùng trong thanh toán không dùng tiền mặt	109
4.3. Kiến nghị	110
4.3.1. Kiến nghị với Chính phủ	110
4.3.2. Kiến nghị với ngân hàng nhà nước Việt Nam	111
KẾT LUẬN	112
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	114
PHỤ LỤC	116

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

CBTD	: Cán bộ tín dụng
ĐHĐCĐ	: Đại hội đồng cổ đông
GD, PGĐ	: Giám đốc, phó giám đốc
GTCG	: Giấy tờ có giá
KD	: Kinh doanh
KH	: Khách hàng
KHCN	: Khách hàng cá nhân
NH	: Ngân hàng
NHCT	: Ngân hàng TMCP Công Thương Việt Nam
NHNN	: Ngân hàng Nhà nước
NHTM	: Ngân hàng thương mại
QLRRTD	: Quản lý rủi ro tín dụng
RRTD	: Rủi ro tín dụng
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
TCTD	: Tổ chức tín dụng
TMCP	: Thương mại cổ phần
TSBĐ	: Tài sản bảo đảm
UBND	: Ủy ban nhân dân
VN	: Việt Nam
XHTD	: Xếp hạng tín dụng
XLRR	: Xử lý rủi ro
VBHN	: Văn bản hợp nhất

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Tổng hợp thông tin đối tượng điều tra tại NHNN	43
Bảng 2.2. Tổng hợp thông tin đối tượng điều tra tại NHTM	44
Bảng 2.3: Tổng hợp chỉ tiêu nghiên cứu cho bảng hỏi của CBNV tại NHNN Việt Nam - Chi nhánh tỉnh Bắc Kạn	45
Bảng 2.4: Tổng hợp chỉ tiêu nghiên cứu cho bảng hỏi của CBNV tại NHTM trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn	46
Bảng 2.5. Thang đo của bảng hỏi.....	49
Bảng 3.1. Kết quả TTKDTM tại các NHTM trên địa bàn giai đoạn 2017 - 2019....	67
Bảng 3.2. Kết quả thanh toán séc tại Chi nhánh giai đoạn 2017- 2019	69
Bảng 3.3. Kết quả thanh toán UNC tại Chi nhánh giai đoạn 2017 - 2019.....	71
Bảng 3.4. Kết quả thanh toán UNT tại Chi nhánh giai đoạn 2017 - 2019.....	72
Bảng 3.5. Kết quả thanh toán thẻ tại Chi nhánh giai đoạn 2017 - 2019	74
Bảng 3.6. Ý kiến đánh giá của CBNV NHNN về Xây dựng chính sách, quy định và ban hành các văn bản pháp quy đối với hoạt động thanh toán của các NHTM.....	81
Bảng 3.7. Tình hình các tổ chức tín dụng trên địa bàn tỉnh Bắc Kạn	82
Bảng 3.8. Thống kê số lượng máy ATM và POS của Bắc Kạn với các địa phương khác tính đến tháng 12 năm 2019	87
Bảng 3.9. Ý kiến đánh giá của CBNV NHNN về tổ chức thực thi chính sách, quy định pháp luật đối với hoạt động thanh toán của các NHTM.....	89
Bảng 3.10. Số cuộc thanh tra, kiểm tra các NHTM về hoạt động thanh toán	91
Bảng 3.11. Ý kiến đánh giá của CBNV NHNN về công tác thanh tra, giám sát và xử lý vi phạm đối với hoạt động thanh toán của các NHTM	91
Bảng 3.12. Ý kiến đánh giá của CBNV tại NHTM về chính sách	92
Bảng 3.13. Ý kiến đánh giá của CBNV tại NHTM về quá trình giao dịch và sau giao dịch.....	93
Bảng 3.14. Ý kiến đánh giá của CBNV tại NHTM về cơ sở vật chất, phương tiện giao dịch.....	94
Bảng 3.15. Ý kiến đánh giá của CBNV tại NHTM về mô hình quản lý	97